

Z P R A V O D A J

*pro Bohdaneč a okolí - Třebětín, Vickovice, Bělou, Tasice, Kotoučov,
Novou Louku, Dvorecko, Prostřední Ves, Řeplice, Šlechtín, Dědice, Michalovice,
Hostkovice, Hlohov a další místa kolem nás...*

vydává – Bc. Anna Holubová

Říjen 2020

podzimní

38. číslo

neprodejně

duchovní časopis Bohdanče a okolí

10. ročník

CHŘESTOVICE – kostel svatého Václava

Podzim

Zas listí padá, padá z výšin svých,
jak vadly by kdes nebes dálné sady;
a nesouhlas čteš z jejich letu němě.
A v temných nocích padá těžká země
do prázdny samoty z hvězd
vesmírných.
A padá každý. Padá ruka má.
A pohled' kolem: padat je los lidský.
A přec, je Jeden, který pád ten
vždycky
zachytí tiše svýma rukama.

Rainer Maria Rilke (1875 - 1926)

překlad Petr Kříž

Zamyšlení nad Božím slovem

„Židé žádají zázračná znamení, Řekové vyhledávají moudrost, ale my kážeme Krista ukřižovaného. Pro Židy je to kámen úrazu, pro ostatní bláznovství, ale pro povolání, jak pro Židy, tak pro Řeky, je Kristus Boží moc a Boží moudrost. Neboť bláznovství Boží je moudřejší než lidé a slabost Boží je silnější než lidé.“ (Bible, 1 Korintským 1, 22-25)

Nezdá se vám, že zvěstování Evangelia je v dnešní době okrajovou záležitostí nejenom společenského, ale rovněž náboženského života? Naši společnost v posledních letech rozděluji církevní restituce, které jsou zároveň obrovskou přítěží pro samotné církve. Na poctivé zvěstování Evangelia jaksi nezůstává dost času ani prostoru. Mnozí kazatelé Božího slova se předvádí ve slohových cvičeních na dané téma, ale jejich srdce je příliš vzdálené od Boha, a protože sami nehoří, nemohou zapálit druhé.

Toto vakuum živého Božího slova vede některé, podobně jako tehdy Židy, k vyhledávání „zázračných znamení“ a v honbě po senzaci se stávají obětí kdejakých náboženských blouznivců. Jiní zase, kteří coby intelektuálové a racionálně smýšlející, podobně jako tehdejší Řekové, se propadají do hlubin náboženské filosofie a vedou nekonečné diskuse o různých teologických směrech. Nenechme se tím odradit ani znechutit. Evangelium, pokud je jeho náplní „kázání Krista ukřižovaného“, má i dnes moc proměňovat naše srdce k obrazu Božímu.

Rev. Jaroslav Kratka

1. ŘÍJEN - DEN SENIORŮ

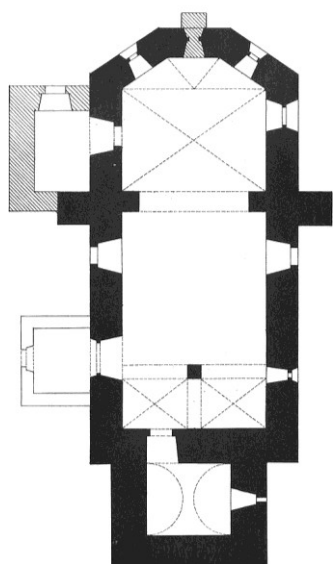

*Pýtali sa mladej ženy,
ktorá sa starala
o matku trpiacu
na Alzheimeru:
"Vie tvoja mama ešte,
že si jej dcéra?"
Dcéra odpovedala:
"To nie je dôležité.
Dôležité je, že ja viem,
že je to moja matka!"*

Kostel svatého Václava v Chřenovicích

Kostel patří k nejstarším kostelům u nás a je pravděpodobně nejstarším kostelem na Vysočině. Stojí na západním konci obce Chřenovice, a proto se o něm podrobněji rozepíšeme. Jméno dostal po patronovi české země, knížeti Václavovi. Původní stavba byla postavena v románském slohu, pravděpodobně za účasti sázavských mnichů, začátkem 13. století. Ke kostelu byl na začátku 14. století přistavěn polygonální gotický presbytář a z původní románské stavby se zachovala obdélná loď a západní věž, která je dominantou širokého okolí.

Přesné datum založení kostela je sporné. Při stavebních úpravách v roce 1780 byla při probourávání zdi kůru objevena dřevěná schránka, v níž ležela vosková koule s vyraženou pečetí, na které byl zobrazen biskup v ornátu, s nápisem “JOANNES EPISCOPVS PRAGENSIS”.

Uvnitř koule byla nalezena olověná skříňka s pozůstatky svatých s připojenými nápisy. Díky nálezů této pečeti biskupa Jana, který pravděpodobně kostel světil, můžeme kostel datovat. Zatím není však známo, jestli se jednalo o Jana I. (1134–1139), Jana II. (1227–1236) nebo Jana III. (1258–1278). Podle podoby původního románského portálu je možno kostel datovat do období Jana II. Portál zdobený klikatkou bychom mohli analogicky přiřadit k dómu v Bambergu (již po roce 1200) nebo podobným portálům z Čech, s motivem plochých zubů, jako v Libčanech a jinde. Dalším vodítkem může být dendrochronologický průzkum, podle kterého je datováno smýcení dřeva použitého u stropních trámů, v druhém patře věže na rok 1216/17. Doposud však

Kostel sv. Václava - půdorys nebyl proveden řádný stavebně-historický průzkum, který by datum založení kostela potvrdil s větší jistotou.

Kostel je zmiňován v roce 1350 jako farní, v seznamu kostelů, v archidiakonátu Kouřimském a děkanátu Štěpánovském, vydaném pražským arcibiskupem Arnoštem z Pardubic. Faráře ke kostelu jmenovali páni z Chřenovic. Po husitských bouřích nastoupili do kostela utrakvističtí kněží, kteří zde podávali podobojí. Takto fungoval kostel až do roku 1625, kdy vydal majitel ledečského panství Jan Rudolf Trčka z Lípy rozkaz všechny nekatolické kněží vyhnat ze svých panství. Kostel tak ztratil svého faráře a byl pod správou děkanů z Ledče. Katolický farář sem byl dosazen v roce 1779 a roku 1784 zde byla zřízena lokálie. Až v roce 1857 se stává kostel opět farním. Od roku 1996, kdy zemřel zdejší farář P. Václav Vít, je kostel filiální, pod správou ledečské farnosti.

P. Václav Vít zde působil od roku 1966 poté, co byl 9 let vězněn za velezradu a následně amnestován. Ve zdejší komunitě byl velmi oblíbený, a proto mu věřící rok po jeho úmrtí odhalili v předsínce kostela pamětní desku.

Opravy

Drobné i větší opravy kostela byly průběžně prováděny po celou dobu jeho existence. Oprav se většinou ujímali řemeslníci ze vsi nebo z okolních usedlostí. Například v roce 1679 osadil sklenář ze Zruče okna 163 kolečky, v témže roce bylo vyplaceno 7 stříbrných místnímu kováři za zhotovení klíče ke kostelu. Věž byla opravována v letech 1681–1682 a na tyto opravy bylo zakoupeno 2000 kusů šindele a k nim simultánně 2000 kusů ručně kovaných hřebíků, které zhotovil kovář z Ledče Šimek Škarohlíd. Při opravě dostala věž kostela nové makovice. V roce 1864 probíhala oprava zvonu a křtitelnice. Velké opravy kostela probíhaly v roce 1900, kdy byly pokryty střechy kostela novou krytinou (opět šindelem) a celý kostel byl omítnut na šedo. Do věže byl vsazen chybějící dělicí sloupek, který chyběl neznámo odkdy. Poprvé byl na kostel nainstalován hromosvod, který zde umístil hodinář z Ledče Jan Rutter. Dalších úprav se kostel dočkal v roce 1937, kdy byla vyměněna šindelová střešní krytina na všech střeších za prejzy. Roku 1972 byl opraven celý vnitřek kostela, včetně maleb, na kterých pracovali F. a V. Divišovi.

V roce 2016 byla opravena věž kostela. Proběhla výměna dubových krakorců. Provedeno bylo také zpevnění románských oken a kamenných částí věže a vše vyspárováno. Cena opravy vyšla na půl milionu korun. Během roku 2017 zde probíhaly další drobné práce, jako vyčištění věže kostela a revize elektrického vedení.

Románská podoba

Kostel byl s největší pravděpodobností postaven při tvrzi, která byla s kostelem propojena na západní straně věže, což je patrné ze zazděného vchodu v jejím prvním patře. Lze předpokládat, že věž sloužila jako poslední obranné útočiště pro zdejší obyvatele. Tvrz později zanikla, protože již nestačila zdejším pánům, a tak se do dnešních dní zachoval pouze kostel s přilehlým hřbitovem (nový hřbitov je nedaleko). Původní stavba kostela se skládala ze západní věže a obdélné lodi, pravděpodobně zakončené apsidou.

Loď je prostá, k vnitřnímu líci stěn 12,7 m dlouhá a 5,6 m široká. V její západní části se nachází původní empora, která je nesena středním čtyřbokým pilířem z žulového kamene. Pilíř je zakončen zešikmenou římsou, na kterou navazují tři oblouky. Dva z nich dosedají na stěnách na prosté zešikmené římsy při líci tribuny a třetí tvoří dělicí pas pro dvě křížové klenby, jimiž je tribuna podklenuta. Vchod na tribunu se nachází v prvním patře věže. Zpočátku se zde účastnili mše páni z Chřenovic, aby tak byli oddělení od prostého lidu, později se zde provozovala hudba a zpěv při bohoslužbách. Dnes jsou zde umístěny varhany.

Kostel sv. Václava - pohled do lodi

ve špaletě a 0,2x0,6 m uvnitř, a nachází se v prostoru nad tribunou po obou stranách. Větší okna jsou proražena níže, opět do obou bočních stěn, blíž k presbytáři. Okno na severní stěně je ukončeno segmentovým obloukem a na jižní stěně půlkruhově. Strop lodi je dřevěný, ohozený, rovný.

Věž

Dominantou celé stavby je románská věž vysoká 18 metrů. Věž je čtyřpatrová a má čtvercový půdorys o straně 4,8 m. Zdivo věže je tvořeno ze žulových kvádrů, širokých 0,4 m, dlouhých 0,45–0,65 m, které jsou uloženy vodorovně. Tloušťka zdiva spodního patra se pohybuje kolem 1,2 m a v horních patrech okolo 1,1 m. Přízemí věže je přístupné z lodi, zaklenuté valenou klenbou příčnou a osvětlené jedním střílnovitým okénkem směřujícím na jih. V dnešní době je přízemní kobka jediným přístupovým bodem do věže. S prvním patrem věže je propojena dřevěným schodištěm, které je vsazeno do proraženého otvoru v klenbě. Průchod z prvního patra na emporu je na východní straně a na stěně západní je patrný zazděný vchod, který dříve propojoval věž kostela s přilehlou tvrzí. V prvním patře jsou rovněž umístěna střílnovitá okénka, jedno na jih a druhé na západ. Další malé okno, zřejmě z pozdější doby, je vsazeno do zazděného portálu. První patro věže je rovněž zastropené valenou klenbou, ve které je opět vytvořen otvor pro schodiště vedoucí do druhého patra. V druhém patře je velmi kvalitně opracovaný prostup do krovu kostela.

Od druhého patra jsou na všechny strany prolomena polokruhově klenutá sdružená okna.

Ve druhém patře jsou umístěna podvojná okna. Klenby oken zde byly usazeny na mírně podebrané sedlo, které podpírá oblý sloupek s krychlovou, dole zakulacenou hlavicí s prstencem a s protáhlou patkou.

Ve třetím patře jsou okna trojitá, jejichž klenby dosedají na lichoběžníková sedla navazující na sloupky s polygonálním dříkem, s hlavicí zaoblenou s prstencem

Vchod do lodi tvoří původní románský portál, netradičně orientovaný k severu. Zachovalý portál, široký 1,62 m a vysoký 2,57 m, je polokruhově zakončen. Po stranách je profilovaný výžlabkem a prutem. Oblouk již takto profilován není, nýbrž je zdoben trojúhelníkovými čarami v líci i uvnitř klenby. Na portál navazuje pravoúhlá předsíňka.

Původní osvětlení lodi bylo pravděpodobně řešeno pomocí malých, vysoko umístěných románských oken. Ta se nacházela po třech na obou bočních stěnách.

Z těchto oken se zachovalo pouze jedno, které můžeme spatřit na jižní straně z exteriéru, jelikož je zevnitř zazděné. Dnes zajišťují osvětlení lodi dvě menší a dvě větší špaletová okna. Menší okna jsou půlkruhově sklenutá, s rozměry 0,58x0,93 m

a patkou krychlovou nahoře zakulacenou, zdobenou páskem.

Ve čtvrtém patře jsou okna čtyřdílná, dělená třemi osmibokými sloupky, s hlavicemi i patkami krychlovými, při okraji zakulacenými. Na východní a západní straně věže jsou hlavice krajních sloupků doplněny prstenci, prostřední sloupek tento prvek postrádá. Na jižní a severní straně je tomu obráceně. Sedla těchto oken jsou mírně podebraná.

Klenba v přízemní kobce věže

Některé původní sloupky a sedla byly značně poškozeny povětrností a musely být vyměněny. Například na severní straně druhého patra byla původně hlavice sloupku zdobena palmetou, na východní straně je dnes v témže patře umístěn sloupek polygonální na místo oblého. Střecha věže spočívá na třiceti dvou vyřezávaných dubových krakorcích. Dříve se tradičně pokrývala šindelem, ale při rekonstrukci v roce 1937 byly věž i kostel pokryty prejzovou krytinou.

Gotický presbytář

Sanctuarium

Gotický presbytář je osmihranný v jednoduchém slohu a mohl být postaven na místě románské apsidy. Jeho přístavba probíhala pravděpodobně začátkem 14. století. Prostor presbytáře je zaklenut goticky bez žeber v obdélném poli do kříže a v závěru do třech lunet. Část lodi a presbytáře je oddělena triumfálním obloukem, jehož tloušťka činí 0,97 m a rozpětí 4,4 m. Na obou stranách navazuje oblouk na opěrný systém, který můžeme spatřit zvenku. Dalším opěrným prvkem je nízký opěrák při východní straně.

Na jižní straně osvětluje kněžistě dvojdílné gotické lomené okno s kružbovým srdcem. V závěru na jihovýchodní straně je lomené úzké okno, na východě bývalo románské okno, dnes zazděné, a na severovýchod směřuje okno půlkruhově zakončené.

Na severní stěně presbytáře je ve zdi vsazeno sanctuarium, široké 0,67 m a vysoké 1,07 m. Sanctuarium je obdélně orámováno, zakončené trojúhelníkovým štítem, ve kterém je pěticipá růžice a na jeho vrcholu je umístěn kříž. Orámování je profilované žlábkem a prutem a ke kraji sešikmenou plochou. Mříž je tvořena z kolmo umístěných prutů, probíjených hřeby.

Na jižní straně je ve zdi vsazené sedle, rozdělené do tří částí. Uprostřed je nesené na dvou krakorcích, na které dosedají tři polokruhově sklenuté oblouky. Všechny tyto prvky jsou tvořeny ze žulového kamene. Výklenek je umístěn 0,57 m nad podlahou, je 0,37 m hluboký, 1,84 m široký, 1,5 m vysoký a oblouky mají 0,45 m v průměru.

Ze severní strany přiléhá k presbytáři obdélná sakristie. Vchodem umístěným na východě je přístupná z exteriéru a je osvětlena oknem tvaru elipsy, na severní stěně.

Vybavení interiéru

Hlavní oltář pochází z 18. století. Jedná se o barokní portálový oltář s plastikami, zasvěcený svatému Václavovi. Tento oltář byl kostelu darován v 19. století Tereziánským ústavem zchudlých šlechticů, kterému tehdy patřilo celé ledečské panství (včetně Chřenovic). Původní oltářní obraz svatého Václava byl za duchovní správy faráře P. Josefa Pokorného (mezi léty 1860–1875) vyměněn za obraz "Hold

českých patronů svaté rodině”. Obraz je připisován českému malíři oltářních obrazů Petru Brandlovi, autorství však není doloženo. V horní části oltáře se nachází dřevěná socha svaté Alžběty Durynské, u jejích nohou je dřevěná socha žebráka. Nalevo od oltáře je dřevěná socha Markéty Antiochijské, mučednice má u nohou draka, kterého zkrotila křížem.

Oltáře na stranách jsou velmi jednoduché. Na levé straně je zasvěcen Panně Marii Lurdské a na straně pravé srdci páně. Na tomto oltáři jsou v dolní části ostatky svatých (možná z kostelního nálezu v roce 1780).

Dřevěná kazatelna je vyzdobena obrazy svatých evangelistů, Marka, Matouše, Lukáše a Jana. Dále zde můžeme najít dřevěnou rokokovou křtitelnicí na třech nohách s korunou na vrcholu.

(zdroj podklady zaslal starosta Obce Chřenovice, pan Jaromír Karel, F. Pleva, Toulky vrchovinou, 1999)

R.O.Z.H.O.V.O.R.,...

..... tentokrát s kostelníkem v Chřenovicích,
panem **JOSEFEM KRAJÍČKEM**

Můžete nám říci něco o sobě?

Pocházím z Chřenovic, kde jsem se narodil, sourozence jsem neměl, rodiče pracovali v zemědělství, pak ve družství. Tam jsem také vychodil školu, potom jsem šel do Traktorky do Ledče nad Sázavou. Otec dělal kostelníka a tak jsem to po čase převzal po něm. Kostelníčení dělám 63 let, mně bude 78 roků. Na vojnu jsem šel do Písku, za trest, že jsem dělal kostelníka, ale nakonec jsem se tam měl dobře, dali mě do zemědělství – jak se říká: Pán Bůh dopustí – ale neopustí.

Major, co tam tenkrát byl, mi řekl, nelam si z toho hlavu, někdo to dělat musí.

Můžete nám sdělit něco o Vaší rodině ?

Manželka Marie je také v důchodu. Mám tři dospělé dcery Marii, která je u Brna, Lídu, pracuje ve skladě a Janu, která je v Humpolci a dělá na dráze.

Máte nějakou hezkou vzpomínku na dětství?

Museli jsme chodit do školy, ale nechtělo se nám se učit, radši jsme běhali venku. Ale když jsme dostali pětku, tak se táta rozzlobil a dostali jsme na zadek. Po škole jsem přišel domů a táta mi řekl, zapřáhni a dojeď pro krmení. Také si pamatuji, že jsem rozbil motorku Indiana a táta řekl, hlavně, že si zdravý!

Čím jste chtěl být jako malý?

Líbila se mi strojařina, ale nemohl jsem se tam dostat, asi z důvodu, že jsme kostelníčili.

Jste vedený ve víře od dětství, nebo jste konvertita?

Ve víře jsem od mala.

Můžete nám něco sdělit o kostelničení?

Je to práce s lidmi, každý chce něco jiného. Kostelničil jsem pro hodně farářů, každý byl jiný – Exner, Hubáček, Dvořák, Vít, teď Bárta. Uměl jsem latinsky liturgii. Ženy tam dělají květiny. Je to práce s lidmi a pro lidi a ta je těžší. Takový je život.

Jak odpočíváte?

Jak odpočívám? Prací, na dvoře je pořád třeba něco dělat, nařezat dříví, slepice atd.

Máte nějaké své oblíbené místo, kam rád jezdíte, nebo jste jezdil?

Rád jezdím do Nové Paky, navštívit faráře Exnera, pro kterého jsem v Chřenovicích kostelničil. Kostelníka dělám už více jak 60 let. Exnerovi bude 100 let. Ještě si mě pamatuje.

Co vám v poslední době udělalo radost?

Radost mi dělá, že se ráno probudím, otevřu oči a jsem živý.

Co vás naopak moc nepotěšilo?

Společnost se moc nezměnila – za komunistů ani teď, některé věci a činy, přetrvávají, jen se jinak jmenují. Život je kulatý, jak se říká.

Myslíte, že dřív byli mladí lidé jiní, nebo lepší?

Mladí lidé byli dříve jiní, než teď i škola. Teď se jim nesmí nic říct. Děti a mladí měli větší respekt před rodiči i před kantory. Klukovi jsem řekl, když neuděláš zkoušky, tak se ke mně nehlas – zkoušky udělal.

Jak vidíte budoucnost světa, křesťanů, ve světle toho, co se teď v poslední době děje?

Budoucnost světa vidím v Božích rukách. Pán Bůh stvořil svět a vše bylo dobré, ale lidé svým postojem k němu svět dovedli ke zkáze. Povím rovnou, že je to hřích – slovo, které je nahrazeno svévolností, což je ve skutečnosti totéž. Lidé si neuvědomují, že jednou bude všemu konec. Vyznávají to křesťané, ale ne všichni. Křesťané mají velkou výhodu. Mají naději v živém Bohu.

Jak byste uklidnil zmatení, chaos, nebo obavy lidí budoucnosti? Co byste jim doporučil? Vzkázal?

Nelam si z ničeho hlavu, když tě budou tlačit. Život není bez problémů. Hlavně, že jsme zdraví. Projel jsem hodně svět, ledacos viděl. Když ti někdo řekne, že byl tam a tam, zeptej se ho, jak to tam vypadá, co tam viděl.

Těšíte se do nebe?

Do nebe, ano, každý jsme hříšný, ještě se nestalo, že bychom žádný, neměl hřích.

Otázky položila Bc. Anna Holubová

**Toto číslo bylo nakopírováno na kopírce od
dárce z Prahy a bez pomoci dalšího subjektu.
Náklady na tisk – papír, toner, činí asi 15 Kč.**

Obec Chřenovice

Obec Chřenovice, patří k nejstarším obcím, leží 457 m n. m., nedaleko Ledče nad Sázavou, v okrese Havlíčkův Brod, žije zde 152 obyvatel. Svě jméno zřejmě získala po jistém vladykovi. Jméno vladyky Chřena často figuruje na různých svědeckých listinách, jak dokazují zápisy z let 1195, 1207, 1233 a 1248. Zmíněný vladyka pravděpodobně žil v původní tvrzi u kostela svatého Václava. Samotná ves vznikla výstavbou dřevěných srubů, jako obydlí pro lid, pracující pro vladyku Chřena. Ale i v okolí pracovalo v té době množství uhlířů, kteří pálili dřevěné uhlí a v neposlední řadě i horníci, kteří tu hledali stříbro a železnou rudu. Zmíněný kostel při Chřenově tvrzi byl postaven v letech 1134 - 1139 a jeho věž zřejmě sloužila jako poslední útočiště při případné obraně proti nepřátelům. Kostel je dominantou obce. V roce 1639 bylo celé panství obsazeno císařským vojskem. To zpusťořilo celý kraj. S příchodem vojska do Ledče v roce 1640 se město proměnilo v trosky. Vesnice byly rozkradeny a vypáleny. Tak byly i Chřenovice z části vypleněny, pobráno obilí a dobytek. Lidé se museli schovat do lesů a skalních roklin. Pole ležela ladem a jejich cena klesala.

**Chřenovice kaplička
sv. Jana Nepomuckého**

A ještě informace, které zaslal pan starosta:

Písenné prameny a památky dokládají historii z období raného středověku, patří sem zejména zřícenina hradu.

Zdejší krajina bývala kdysi hodně divoká, pokrytá hustými a těžko prostupnými hvozdy, a snad i proto se v průběhu minulého století stala oblíbeným cílem turistů a trampů, které sem už dlouho vozí Posázavský pacifik. Právě jedna ze zastávek této legendární trati se může stát výchozím bodem vašeho výletu. Její název Chřenovice-Podhradí naznačuje, že se nachází přímo pod zmíněným středověkým sídlem. O jeho vzniku se nedochovaly přesné zprávy. Nejstarší zmínka z roku 1289 uvádí jako majitele vladyku Lévu z Chřenovic, jenž původně sídlil na tvrzi přímo v obci. Kořeny jeho rodu jsou možná hodně staré, vždyť již v Kosmově kronice lze nalézt poznámku o rádcí knížete Svatopluka Budivojovi, jenž byl synem jakéhosi Chřena, a František Palacký zase psal o vladykovi stejného jména, jenž měl žít již roku 1092 v kraji Čáslavském. Kusé, ale přece jen trochu určitější zprávy máme také o dalších držitelích hradu pocházejících z rodu pánů z Chřenovic. Od roku 1358 to byli bratři Milota a Bernard, o čtyři roky později Ješek, jenž se stal patronem kostela Navštívení Panny Marie v Třebětíně, a koncem 14. století Mikuláš Kolovrat, jenž byl králem Václavem IV. jmenován popravčím v Čáslavském kraji. Zmínku si zaslouží také Ctibor, jenž na hradě pobýval v letech 1412-1416 a připojil svůj podpis na stížný list proti upálení Mistra Jana Husa, a za následných válek list patřily Chřenovice Milotovi, který byl na zemském sněmu v Čáslavi, roku 1421, zvolen do sboru, jenž měl zajistit obranu země.

Mezitím ovšem jeho sídlo napadli a vypálili vojáci Zikmunda Lucemburského. Roku 1474 koupil hrad kutnohorský měšťan Kunrát Náz, a posléze se jeho majiteli stali páni z Říčan, kteří ho připojili ke svému ledečskému panství. Roku 1545 ho však historické materiály již uvádějí jako pustý a během následujících staletí zchátral do současného stavu.

Chřenovice byly typickou ukázkou malého šlechtického hradu. Z jedné strany ho chránila Sázava, z další údolí potoka Bystrice, a směrem ke vsi zajišťovala jeho obranu mohutná válcová útočištná věž, jíž se říká také bergfrit. Ta je také dnes nejvýraznějším pozůstatkem areálu s trojúhelníkovým půdorysem, z něhož se jinak zachovaly jen zbytky zdí několika budov a příkop. Věž je vysoká 20 metrů a má 2,5 metru silné zdi, na nichž jsou dobře patrné otisky hradeb, zbytky pavlačí i středověké omítky. Roku 1860 se stala cílem nenechavců, kteří se domnívali, že se v jejím nitru ukrývá

Chřenovice zbytky hradu

poklad. Prolomili proto v její stěně otvor, ale za ním tehdy našli jen staré lidské kosti. O to bohatší byly později nálezy učiněné při archeologickém výzkumu na nádvoří, kde byl objeven meč, hroty šípů, několik podkov a perla o velikosti lískového ořechu. A roku 1904 se tu našel i tolik očekávaný poklad, který představovala nádobka s pražskými groši z doby krále Václava IV.

Od zříceniny budete pokračovat po červené turistické značce, která vás přes vyhlídkový vrch U Hradu asi po půldruhém kilometru dovede k okraji vsi Chřenovice. Projdete kolem areálu zemědělského družstva, minete křížek s Kristem, a už zдалky uvidíte věž zdejšího kostela, jenž je vaším dalším dnešním cílem. Nejprve projdete téměř celou vsí, jejíž historie sahá zřejmě až do 11. století, kdy ji s největší pravděpodobností založili benediktini ze Sázavského kláštera. Avšak jak dokazují bohaté archeologické nálezy, lokalita byla osídlena již o tisíce let dříve, a to zřejmě kvůli svému strategickému umístění v krajině. Chřenovice totiž leží na návrší, které nabízí kruhový výhled do okolí včetně údolí Sázavy, a je tudíž možné, že původní osídlení bylo spíše náboženského charakteru. Pozdější středověkou ves však již tvořily příbytky obyvatel, kteří se živili zejména dolováním stříbra a železa na březích řeky, a též vyráběním dřevěného uhlí a pěstováním chmele.

Po červené značce nakonec dorazíte do centra obce, kde u kamenného kříže odbočíte vlevo, a kolem dvou půvabných výklenkových kapliček budete pokračovat ke zmíněnému kostelu, jenž je nestarší zdejší dochovanou stavbou. Původní románský svatostánek, zasvěcený sv. Václavovi, byl vybudován pravděpodobně ve dvacátých letech 12. století, nejspíš za účasti sázavské stavební huti. Z této doby také pochází nález pečeti biskupa Jana I., jenž zřejmě světil zde uložené relikvie. Později následovala přestavba, při níž kostel dostal podobu v tzv. přechodném slohu, tedy s románskými i gotickými prvky.

Jak jsme již naznačili, nejnápadnějším částí kostela je jeho mohutná třípatrová

hranolová věž, jejíž stěny zdobí typická sdružená okénka oddělená sloupy. Díky dendrochronologickému datování bylo možné téměř přesně dobu určit dobu vzniku jeho nápadně mohutné věže na rok 1216 nebo 1217. Starobylost objektu dokládá také románský vstupní portál, umístěný netradičně v severní stěně, a též raně gotické kněžiště neboli presbytář, které bylo přistavěno kolem roku 1300 a je završeno tzv. českou klenbou. Na jižní straně apsidy si můžete prohlédnout sdružené výklenkové sedile čili sedátko, které bylo určeno pro duchovenstvo či vzácnou církevní návštěvu. Majitel panství spolu se svými blízkými přicházel do kostela krytou dřevěnou pavlačí, která spojovala sousední tvrz s kostelní věží a jejíž existenci dokládá portálek umístěný v prvním patře. Panstvo tedy nemuselo v kostele sedět se svými poddanými a při mši pobývalo na tribuně. Ve věži kostela dnes visí dva zvony. Starší z nich pochází z 16. století a druhý z roku 1981. Nechal ho zhotovit zdejší rodák Josef Nouza, jenž nechal na korunu zvonu umístit nápis „Chřenovice - Svatý Josefe oroduj za nás - na památku drahých rodičů věnuje syn“.

Po prohlídce chřenovického svatostánku můžete pokračovat v „průzkumu“ krásné krajiny kolem Sázavy. Červená značka vede dále jejím údolím přes Budčice s pěkným mlýnem a dále přes Vlastějovice a Březinu až do Zruče nad Sázavou, nebo se vrátit zpět ke chřenovickému hradu a pokračovat po značce na opačnou stranu, do Ledče nad Sázavou s impozantním hradem a dalšími památkami, které jsou takovou malou přehlídkou rozličných stavebních slohů.

(zdroj Obec Chřenovice)

! VÝROČÍ - LETOS UPLYNULO 400 LET OD BITVY NA BÍLÉ HOŘE

kteřá ukončila dlouhé a klidné období tolerance a pluralismu, bez válek, konfliktů, kdy naše země byly oázou náboženské snášenlivosti a tolerance uprostřed Evropy, kam často utíkali věřící, nebo i celé rodiny, z okolních zemí, ve kterých již tolerance neplatila. V Evropě se v 15. století zásadně změnil náboženské poměry, po husitských válkách a po vystoupení Martina Luthera v roce 1517, kdy přibil na dveře katedrály ve Wittenbergu reformační teze, s kritikou nešvarů tehdejší církve, došlo později, v roce 1555, k uzavření augšburského míru, kdy si každý mohl zvolit náboženství podle zásady koho panství – toho náboženství.

Po husitských válkách, byla u nás založena Jednota bratrská, která se hlásila k odkazu Petra Chelčického, jejími velkými osobnostmi byli například Jan Blahoslav, Jan Ámos Komenský, Karel starší ze Žerotína, Petr Vok z Rožmberka a Václav Budovec z Budova. V roce 1575 předložili císaři Maxmiliánovi II. protestantští stavové Českou konfesi, společné vyznání víry všech nekatolických církví, k němuž se hlásilo okolo 80 procent obyvatelstva u nás, tedy většina a svobodnou volbu vyznání a v roce 1609 potvrdil Rudolf II. majestát a náboženskou toleranci. Problémy nastaly poté, co sem byli vysláni jezuité z Vatikánu, aby změnil většinovou protestantskou víru, jakýmkoli způsobem – na katolickou. Rozbuškou se stalo zboření dvou evangelických kostelů, v Hrobu u Teplíc a u Broumova, tím došlo k roztržce mezi protestanty a katolíky, která vyústila v Bitvu na Bílé hoře, jejíž důsledky byly mimořádně brutální i na svou dobu. Je třeba též zmínit,

že císaři Ferdinandovi II., radil k velmi tvrdým zákrokům další jezuita. Na hodně dlouhou dobu pak skončil klid a tolerance v našich zemích.

(zdroj: Texty k výstavě o Bitvě na Bílé hoře a soukromá skripta UK)

Jaromír Vlček (*1935) vyrůstal v Ostravě. V roce 1959, se přestěhoval za svojí manželkou Janou, do Trhového Štěpánova. 20 let byl kronikářem tamtéž a 17 let odpovědným redaktorem Zpravodaje Štěpánovska. Působí v Církvi **bratrské**. Bible ho provází celým životem. Mezi jeho záliby patřila duchovní poezie, vážná hudba varhanní a orchestrální, četba knih, historie, fotografování, návštěva kulturních památek i cyklistika. Za svou kronikářskou a publicistickou činnost, realizaci několika výstav Biblí i kronik mu byl udělen čestný titul Blanický rytíř. Nyní bydlí ve Vlašimi a věnuje se i nadále zejména historii sboru Církve bratrské Podblanicko.

Situace po bitvě na Bílé hoře

Uplynulo 400 dlouhých let od bitvy na Bílé hoře a mám za to, že dodnes nejsou uspokojivě vysvětleny její důsledky. Jedni tvrdí, že to byla ohromná tragédie českého národa. Jiní mají za to, že následující doba nazývaná temnem nebyla temnem a byla provázena rozmachem kultury (barokního stavitelství, hudby i písemnictví).

Nejsem historik ani teolog, jsem nanejvýš nepřilíš poučený laik. Právě proto se nemohu postavit na žádnou názorovou stranu.

Doba, ve které žil český národ po Bílé hoře, a která trvala 300 let, poznamenala charaktery obyčejných lidí. Mnozí byli přinuceni stát se příslušníky opačného vyznání, jiní se skrývali do doby vydání tolerančního patentu. Po dlouhých 8 generací trvajících 160 let se část českého národa znovu přiznala k protestantismu.

Nehodlám zacházet do podrobností, protože o pobělohorské době byly napsány stohy papírů a vydáno mnoho knih. Zaujala mne jedna skutečnost, která může osvětlit situaci za vlády císaře Ferdinanda II. a jeho přísluhovačů. Habsburkové vládli českému národu od roku 1526 a do pobělohorské doby se mnozí snažili uhájit situaci, která nastala po vydání Majestátu Rudolfa II. Tato listina potvrzovala svobodu náboženství v Českém království. Zároveň potvrzovala Českou konfesi, kterou jeho otec Maxmilián II. slíbil pouze ústně, a to v roce 1575. Platnost Majestátu zrušil císař Ferdinand II. po porážce českého stavovského povstání v roce 1620, a to tak, že jej dal rozstříhnout a spálit jeho pečeť. V roce 1627 uzákonil v Čechách katolické vyznání jako jediné povolené.

Nesmírně zajímavé jsou dokumenty, které byly vydány pod názvem Historia persecutionem Ecclesiae Bohemiae - vydána latinsky v roce 1648, zpracoval Adam Hartman, od roku 1632 spolupracovník Jana Amose Komenského v Lešně v Polsku – český název spisu zní „Historie o těžkých protivenstvích církve české“ (Jednoty bratrské jinak zvané též Jednota českých bratří) Komenský tuto historii vydal česky v Amsterdamu roku 1663.

Tyto dokumenty byly později vydány v knize: Duchem i mečem – Čtení o slávě, velikosti a utrpení našeho lidu, vydalo nakladatelství Naše vojsko, Praha, 1958. Na stranách 559, 580 a 586 jsou dokumenty, z nichž se nám tají dech. Ferdinand II. krutě potlačil vzpouru českých stavů popravou 27 mučedníků v Praze

na Staroměstském náměstí 21. 6. 1621. Tím to ovšem neskončilo, jak je zřejmé z dokumentů vydaných v letech 1624 a 1628.

Artikuly vypsané z instrukce, dané krajským hejtmanům v červenci roku 1624

1. Kdokoli odpírají býti stejného náboženství s císařskou Výsostí, těm všem buď zakázán veškerý obchod i všechna řemesla.
2. Kdokoli v domě svém dovolí tajné kázání, křest nebo oddavky, ať zaplatí sto tolarů, anebo nebude-li moci, ať trpí vězení šesti měsíců. Kdo však bude přistižen, že ve svém domě přechovává kazatele, ať ztratí statky i hrdlo.
3. Místní řádně ustanovený katolický kněz ať žádného nekatolického zemřelého nedoprovází s obřady ke hrobu; ale poplatek za pohřeb buď mu zaplacen.
4. Bude-li kdo o katolických svátcích dělat sluhovské práce, ať je uvězněn a nepropuštěn dříve, než zaplatí deset zlatých.
5. Bude-li kdo v době mše přistižen v krčmě, ať zaplatí deset zlatých, krčmář sám dvojnásobnou pokutu.
6. Kdokoli by si tropil posměch z katolického kněze a jeho kázání, slov a posunků a tím způsobem z katolické bohoslužby, ať je vypovězen, statky pak jeho zkonfiskovány.
7. Jestliže by bez povolení arcibiskupova v zakázaných dnech jedl maso, zaplatí deset zlatých.
8. Kolikrát se některý hospodář v nedělích a svátcích nezúčastní mše, tolikrát ať zaplatí bohatší čtyři libry vosku, chudší dvě.
9. Mládež po všech městech, městečkách a vsích buď sepsána. Kdož mají syny na školách nekatolických, ať je z nich vezmou do Všech svatých, pod pokutou každý bohatší padesáti zlatých, chudší dvaceti pěti.
10. Jestliže někdo v domích pokoutně učí mládež, tomu budiž vzato všechno, sám opak ať je biřicem vyhnán z města.
11. Žádný nekatolík nesmí sepisovati závěti; sepíše-li, ať nemají žádnou platnost.
12. Žádný z mladíků, ať jsou děti rodičů nebo sirotci, ať není připuštěn k žádným vědám a řemeslům, jestliže by se důkladně nenaučil katolickému náboženství.
13. Jestliže by kdo něco neslušného mluvil nebo zpíval o Bohu, o Bohorodičce panně, o svatých, o církevních obřadech, rovněž o slavném domě rakouském, ten ať beze vší milosti ztratí hrdlo.
14. Cokoli má některý z měšťanů na domě svém (uvnitř i venku) namalovaného na potupu katolického náboženství, ať to dá ihned pod pokutou třiceti zlatých zamazati. Podobně cokoli je vytesáno nebo namalováno na branách, kostelích a jiných veřejných místech, ať to dají rozbít, vyškrabat, zamazat a nahradit to památkou na ukřižování Kristovo nebo něčím jiným.
15. Chudí ve špitálech, jestliže by se do svátku Všech svatých tohoto roku neobrátili, ať jsou vyhozeni, a potom ať se nepřijímají leč katolíci.

Závěr byl:

A tím se vyhoví pevné vůli Jeho Císařské milosti, pána všech nás nejmilostivějšího atd.
Karel kníže z Lichtenštejna

Druhým z nich je **Hrozná zlehčení měny**

A když tak bylo království obráno o zlato a stříbro, rozkázal císař raziti peníze měděné, ale smáčené ve stříbře nebo spíše ve stříbrné pění, a to peníze rozličné hodnoty, ale v tak velkém množství, že si obecný lid, nepozorující náter, představoval veliké bohatství, kdežto zatím vojáci si vynucovali pouze poctivou minci. Tím totiž stoupla cena zlata až desetinásobně, že dobrý císařský tolar platil deset českých kop, uherský dukát osmnáct. Ale znenadání císař hodnotu té mince snížil a rozkáže, aby každý peníz platil jen desetinu. A je k víře nepodobno, do jaké nouze byli všichni uvrženi.

Vypravují, že Pavel Michna, těch praktik strůjce, říkával, že tak byli Čechové kratší cestou obráni, než kdyby celých deset let byli vyživováním vojáků vymačkáváni. A věru tvrdili lidé poměrů znalí, že bylo jistě způsobeno více škody, než kdyby byla polovice království lehla popelem.

Konečně, když byly vyždímány peníze, které kdo měl v měšci, bylo vydáno nařízení o dlužnících, aby co který věřitel za odboje komukoli půjčil, to aby celé ztratil; co před odbojem, aby ztratil úroky a z jistiny část odpustil: zaplacení zbytku se odkládalo na deset let.

Bylo to vyhlášeno císařským patentem 18. srpna roku 1628.

Je to jen zlomek toho, co dolehlo na český národ. Dá se říci, že persekuce pokračovala např. Antonínem Koniášem ještě o 100 let (!) později. Tento muž zasvětil celý svůj život protireformaci. Pověstné je jeho pálení nekatolických knih včetně biblí (!) považovaných často za bibliofilské skvosty nedozírné ceny. Je to jen malý výčet události. V roce 1651 byly vydány jmenné soupisy poddaných podle víry.

Mohli bychom pokračovat dál, ale je to jen velmi stručný výčet toho, co se stalo. Pomsta Ferdinanda II. byla velmi krutá a útlak pokračoval přesto, že 160 let po této bitvě byl vydán císařem Josefem II. Toleranční patent.

Zbývá jen položit si otázku, jak se všechny persekuce promítaly do biblického učení o lásce, milosti, milosrdenství, slitování? Kralická vydání bible byla pálena na hromádách. Četli hodnostáři světští nebo církevní biblí? Tuto otázku ponechám jako nezodpovězenou...

Ještě po 400 letech se můžeme nad těmito praktikami zamyslet a vzít si z nich nejen poučení, ale podívat se na tyto události objektivem Písma sv. a řídit se podle něj i v současnosti.

Jaromír Vlček

„Zdánlivá bezvýznamnost bitvy, která netrvala více než dvě hodiny, kontrastuje s nesmírným rozsahem jejích trvalých následků a v této neshodě tkví kus tragédie Bílé hory.“

Olivier Chaline, Bílá hora.

Nejznámější pobělohorský exulant Jan Ámos Komenský

„Na tebe národe český a moravský, vlasti milá, zapomenouti nemohu, nýbrž tebe pokladů svých, kteréž mi byl svěřil Pán, dědicem činím.

Věřím i já Bohu, že po přejití vichřic hněvu, hříchy našimi na hlavy naše uvedeného, vláda věcí tvých k tobě se zase navrátí, ó lide český! A pro tuto naději tebe dědicem činím všeho toho, co jsem koli po předcích svých zdědila.“

Jan Ámos Komenský: Kšaft umírající matky Jednoty bratrské.

R.D. Martin Sklenář

o autorovi náboženství pro dospělé:

P. R. D. Martin Sklenář, se narodil v roce 1983, jako sedmé, předposlední dítě ve věřící rodině. Od dětství se podílel, především jako ministrant, na farním životě u kostela sv. Ludmily v Praze, na Vinohradech. Studoval šestileté Všeobecné gymnázium v Praze - Čakovicích, které v roce 2003 úspěšně zakončil maturitní zkouškou. Během školních let navštěvoval výběrový dětský pěvecký sbor Rolnička.

Po střední škole nastoupil na rok do Teologického konviktu v Olomouci. Poté byl šest let v semináři a při tom studoval tři roky teologii na KTF UK v Praze a tři roky na Lateránské univerzitě v Římě. Vysokoškolské studium zakončil v červnu roku 2010. Od 1. července 2010 byl ustanoven jako samostatný pastorační asistent ve farnosti Kolín. Jáhenské svěcení přijal v pražské katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha 11. září 2010 z rukou otce biskupa Karla Herbsta. Od té doby byl ustanoven ve farnosti Kolín jako jáhen. Kněžské svěcení přijal 25. června 2011 v pražské katedrále sv. Víta, Václava a Vojtěcha z rukou otce kardinála Dominika Duky a od 1. července 2011 byl ustanoven jako farní vikář ve farnosti Vlašim a jako administrátor excurrendo ve farnosti Veliš. Od 1. července 2013 byl ustanoven jako farní vikář ve farnosti Kolín, v současnosti působí v Českém Brodě.

NÁBOŽENSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ PRO DOSPĚLÉ

Tématem jsou Dějiny spásy. Cílem těchto hodin je podat ucelený pohled na křesťanský život. Jednotlivá témata tedy nebudou probírána do hloubky (to může být cílem příštích let), ale budou jen „nastřelena“, představena v kontextu křesťanského života, v kontextu dějin spásy.

Každá hodina je zakončena seznamem otázek a odpovědí, které mají sloužit k snadnějšímu učení a zapamatování si, základních vědomostí. Ke studiu je vhodné použít Bibli. Náboženství pro dospělé připravil R.D. Martin Sklenář, s jehož souhlasem ho zveřejňujeme.

18. hodina – Janovo evangelium

Dnešní hodinu se dostáváme k poslednímu ze čtyř kanonických evangelií. Evangelium podle sv. Jana je odlišné od ostatních tří (není synoptické). Toto evangelium vzniká jako poslední, zhruba 70 let po Ježíšově smrti. Víme velmi dobře, že člověk hodnotí odlišně některé události chvíli po té, co se staly, a několik let po nich, v době, když už má určitý odstup, dokáže vnímat ony věci z větší perspektivy a v kontextu svého života. Tak i evangelista Jan nahlíží skutečnosti Ježíšova života z větší perspektivy. Jeho evangelium je už více teologické. To ostatně vyjadřuje rovněž symbol Janova evangelia – orlice.

Janovo evangelium

Toto evangelium, je podle tradice připisováno Janovi, Zebedeovu synovi, jednomu ze Dvanácti. Vznikalo v letech 80 - 110. Spíše kolem roku 100. Z dat vzniku evangelia je jisté, že autorem nebyl samotný Jan. Je dokonce jisté, že evangelium není dílem jednoho autora. K základu, který v 90. letech napsal autor, jenž patřil k janovské škole, připojil

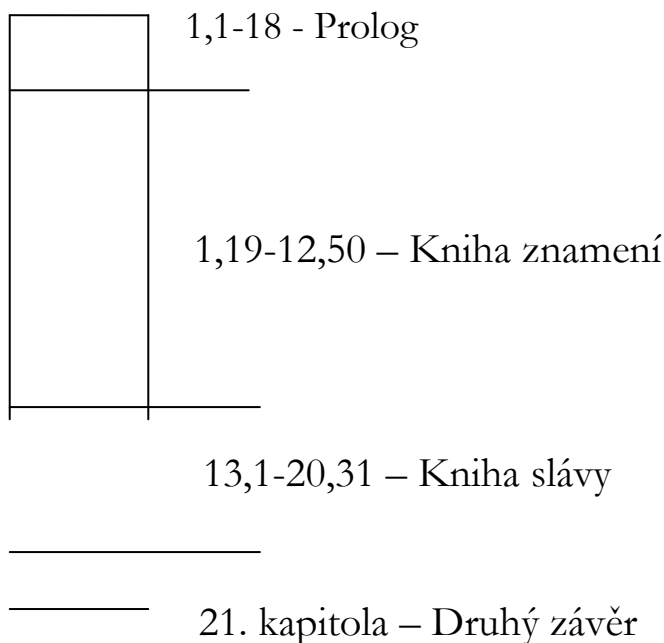
redaktor, též žák janovské školy, v letech 100 - 110 některé doplňky (21. kapitola¹, možná i 1,1 - 1,18). Evangelium je nejspíš napsáno obyvatelům z Efezu, či obyvatelům Sýrie.

Důvod sepsání evangelia

O důvodu sepsání se dozvídáme z konce evangelia (z prvního závěru): „...**tyto však jsem zaznamenal, abyste věřili, že Ježíš je Mesiáš, Syn Boží, a s vírou abyste měli život v jeho jménu**“ (Jan 20,31). Záměrem sepsání je tedy touha pomoci lidem, aby uvěřili v Ježíše a aby v této víře měli život².

Struktura evangelia

Kompozice evangelia je vyjádřena evangelistou v 16,28: „Vyšel jsem od Otce a přišel jsem na svět, zase opouštím svět a jdu k Otci“. Určitým bodem zlomu je 12,50, (12,37-50 – zhodnocení a bilance Ježíšovy služby). Od Jan 13,1 se začíná vyprávět Ježíšova Pascha. Janovo evangelium má tedy dvě základní části. Knihu znamení (příchod Ježíše mezi lidi, kk. 1-12) a knihu slávy (přechod Ježíše k Otci kk. 13-20). První část obsahuje oněch sedm Ježíšových znamení, druhá část vypráví Ježíšův pašijový příběh.

Znamení v Janově evangeliu

Jak jsme již řekli, Janovo evangelium je odlišné od ostatních synoptických evangelií. Jedním ze základních rozdílů je způsob vyprávění o Ježíšových zázracích. Jan totiž nehovoří o Ježíšových činech jako o zázracích, ale jako o znameních. A to není jen nějaké slovíčkaření, ale je to dosti podstatná věc. Zatímco synoptický zázrak je Ježíšových divotvorným činem, a častokrát stojí v centru pozornosti, Jan pojímá Ježíšovo konání jako znamení, které potvrzuje něco mnohem podstatnějšího, totiž Ježíšova slova, jeho poselství. V Janově evangeliu Ježíš koná ono znamení jako potvrzení svých slov, jako důkaz toho, že jeho poselství, jeho slova nejsou jen prázdným tlacháním, ale že jsou pravdivá.

¹ Druhý závěr Janova evangelia je vlastně důvodem toho, proč má Janovo evangelium dvě kapitoly vyprávějící události Ježíšova vzkříšení a následujících dní.

² Jedinečným způsobem to můžeme vidět například v příběhu o vzkříšení Lazara: „Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, i kdyby umřel, bude žít. A každý, kdo žije a věří ve mne, neumře navěky“ (Jan 11,25n).

Z tohoto také vyplývá četnost Ježíšova zázračného jednání. Zatímco synoptikové představují Ježíše jako někoho, kdo činí zázraky jako „na běžícím pásu“, evangelista Jan hovoří pouze o 7 Ježíšových znameních. Z těchto sedmi znamení je pět, o kterých nevypráví žádný jiný evangelista. Naopak zase mlčí o 26 z 29 synoptických zázraků³.

Znamení Janova evangelia jsou tato: proměnění vody ve víno; uzdravení syna královského služebníka; uzdravení ochrnulého u rybníka Bethesda; zázračné nasycení; chůze po vodě; uzdravení slepého od narození; vzkříšení Lazara.

Další rozdíly Janova evangelia a synoptických evangelií

Mezi další rozdíly patří to, že Ježíš u Jana prožívá trojí Velikonoce⁴, u Jana Ježíš začíná působit v Judsku, pak teprve jde do Galileje, Jan má jinou teologii (nemluví o obrácení, o Božím království, nemá Horské kázání, misijní vyslání); jeho evangelium jsou katecheze; a rovněž si můžeme všimnout rozdílného zasazení Ježíšova utrpení do slavení velikonočních svátků.

Právě u rozdílného zasazení Ježíšova utrpení do slavení velikonočních svátků se v krátkosti zastavíme.

Podobnost

Přestože vidíme některé rozdíly mezi Janovým evangeliem a evangelií ostatních synoptiků, nebylo by dobré upadnout do mylné představy, že evangelista Jan píše zcela něco odlišného. Pokud bychom si vzali do ruky knihu synopse (srovnání jednotlivých evangelií podle veršů), nejspíš bychom se divili, jak mnoho společných vět a témat má Jan společných s ostatními evangelisty. Ve všech evangeliích můžeme číst zprávu o rozmnožení chlebů, o chůzi po vodě, pomazání v Betánii, otázka Jana Křtitele, zázračný rybolov, témata jako Jan Křtitel, Ježíšův křest, podobenství, alegorie, SZ citace... Nejvíce společných témat má Jan s evangelistou Lukášem.

Základní témata Janova evangelia

Vidění

V Janově evangeliu je jedním ze základních témat otázka vidění. Evangelista užívá různé termíny slovesa vidět⁵, kterými vyjadřuje rozdílnost toho, jak člověk může různé věci vidět. Může je vidět velmi povrchně, může je meditovat, kontemplovat, ale může také nahlížet jejich pravou podstatu. Nejlépe člověk věci vidí Kristovým zorným úhlem, prostřednictvím Ježíšovy osoby. Právě v Ježíšově osobě se totiž mnohé věci stávají „lépe“ viditelnými, srozumitelnějšími.

Milovaný učedník

Tato postava se objevuje v Jan 13,23-25; 19,26n; 20,2-10; 21,2-8.20-24 a pravděpodobně v 18,15n a 19,34n (umývání nohou, prázdný hrob, pod křížem s Marií, zázračný rybolov, budoucnost Petra a milovaného učedníka), tedy v druhé části Janova evangelia, v knize slávy, v části, která vypráví Ježíšův pašijový příběh.

³ Možná si říkáte, že počty nesedí – 5 vlastních + 3 stejná se synoptiky. Je to dané tím, že evangelista Jan 2 synoptické zázraky spojuje v jeden.

⁴ Odtud pochází tradice církve, že Ježíš veřejně působil tři roky – třikrát směřoval za svého veřejného působení na Velikonoce do Jeruzaléma.

⁵ Zde je trochu problém s českým překladem. Ten totiž rozdílnost Janova slovníku nereflektuje, ale častokrát jednotlivé řecké termíny (blepó, theoreó, oraó) překládá stejným českým termínem „vidět“.

V prvních staletích se mělo za to, že se jedná o evangelistu, apoštola Jana. V poslední době se však objevují i jiné teorie.

Jednou z nejrozšířenějších tezí je, že se jedná o symbolického učedníka, učedníka, který zastupuje církev. A to na základě toho, že vystupuje ve společenství s Petrem. Je tak ukázáno pouto mezi papežem a církví. Další „poselství“, které v sobě tento výklad má, je vyjádření toho, že církev je milovaná, respektive že je svěřena Panně Marii.

Mezi nejvýznamnější úryvky Janova evangelia můžeme jmenovat: Prolog – k. 1; Proměnění vody ve víno na svatbě v Káni Galilejské – první Ježíšovo veřejné znamení – k. 2; Vzkříšení Lazara – kk. 11-12; Večeřadlo – k. 13; Řeč na rozloučenou – kk. 14-17; Velekněžská modlitba – k. 17.

Pokusme se znovu v krátkosti shrnout Janovo evangelium. **Symbolem Janova evangelia je orlice. Ta symbolizuje to, že Janovo evangelium je psáno z určitého nadhledu, jelikož je co do data vzniku posledním kanonickým evangeliem. Janovo evangelium můžeme rozdělit na dvě základní části – kniha znamení (kk. 1-12) a kniha slávy (13-20). Jan ve svém evangeliu nehovoří o Ježíšových zázracích, ale o znameních (jsou potvrzením Ježíšových slov, Ježíšova poselství). Jan má ve svém evangeliu celkem sedm znamení. Mezi základní témata Janova evangelia patří také téma vidění.**

Nabízené otázky k snadnějšímu studiu

1. Jaký symbol má Janovo evangelium?
2. Co mohu odvodit z toho, že Janovým symbolem je orlice?
3. Kde se dozvídáme o tom, proč Jan píše své evangelium?
4. Proč píše Jan své evangelium?
5. Na jaké dvě části dělíme Janovo evangelium?
6. V kolikáté kapitole se začíná vyprávět Ježíšův pašijový příběh?
7. Proč má evangelista Jan dvě kapitoly o Ježíšově vzkříšení?
8. Jakým způsobem hovoří Jan o Ježíšových zázracích.
9. Čím se liší synoptický zázrak od janovského znamení?
10. Kolik znamení vykonal Ježíš v Janově evangeliu?
11. Vyjmenujte sedm znamení v Janově evangeliu.
12. Jaké je první znamení, které Ježíš vykonal v Janově evangeliu?
13. Jaké je jedno z hlavních témat Janova evangelia?
14. Jaká je jedna z teorií výkladu postavy „milovaného učedníka“?
15. Kde najdeme Ježíšovu řeč na rozloučenou?
16. Kde najdeme Ježíšovu velekněžskou modlitbu?

Kapitoly z Liturgiky 9.

Znamení zbožnosti – k symbolice bohoslužebných předmětů

Na cestě za Kristem

Jsou gesta a skutečnosti, nad kterými se ani nezamýšlíme. Přicházíme do kostela, noříme ruku do kropenky u chrámových dveří a přežehnáváme se znamením kříže. Zcela samozřejmě a většinou jen mechanicky. Nesou-středíme-li svou mysl na maličkosti, jak se však můžeme otevřít velkým věcem? Bůh je všude a všude se k němu můžeme obracet.

Přesto je však místo, kde bychom měli být doma ještě o trochu víc. Je to chrám, privilegované místo modlitby, místo pro společenství a pozemský obraz nebeského království. Máme-li v srdci touhu po slavení svatých Tajemství, touhu setkat se intimně s živým Bohem v jeho slově a přijmout jeho Tělo a tak naplnit jím přikázaný příkaz „to činite na mou památku“ musíme se vydat na cestu: jít Bohu vstříc. Je to zároveň i duchovní putování.

Kropenka a svěcená voda

Při příchodu do chrámu jsme obvykle zasaženi temno-tou. Naše oči si musí zvyknout na zcela jiné světlo, musí se znovu rozkoukat, aby se dosud tušený svět mohl stát naším domovem. U vchodu jsou malé nádržky (kropenky) se svěcenou vodou. Musí tam být, vždyť jsme na počátku cesty...Přítomnost vody znamená přítomnost života. „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. Země byla pustá a prázdná a nad propastnou tůň byla tma. Ale nad vodami se vznášel duch Boží...“ (Gn 1, 1–2). I moderní věda se shoduje, že život na planetě Zemi povstal z vody. Každý z nás dostal svou lidskou podobu ve vodě – v plodové vodě a v matčíně lůně. Kontakt s vodou znamená přihlášení se člověka ke svému počátku a k počátku světa. Po porodu se musí každý člověk rozkoukat, je konfrontován se světlem, díky němu se dříve jen tušený vnější svět najednou stává nepředstavitelně blízkým. Podobný krok činíme i v kostele, vždyť i tady přestupujeme z jednoho důvěrně známého světa do druhého. Voda odkazuje k počátku světa, kdy byl zasažen krásou, čistotou a svatostí Boží přítomnosti. V tomto světě, plném Života měl své místo i člověk. On se však vlastní vinou nechal od těchto skutečností svést prvním hříchem, čímž se postavil Bohu a otevřel cestu ke zlu, falši a hříchu, zkrátka k ošklivosti. Od té doby potřebuje každý člověk i lidstvo jako celek očistu a znovuzrození. Ve velké potopě našli smrt nenapravitelní hříšníci, Noemovi a jeho rodině se však otevřel nový život. Podobně i Izraelci museli projít hrozivými přívaly Rudého moře vedeni Mojžíšem, který jednal podle Božího přikázání, aby se zbavili otroctví. Svatý Tomáš Akvinský později dokonce nazval vodu přirozenou svátostí přítomnou ve stvoření už od samého počátku. Před každým bohoslužebným jednáním se člověk umyl a oblékl se do nejlepších šatů. Mojžíš si musel dokonce zout i opánky, než vstoupil na posvátnou půdu. Před stánkem smlouvy byly bronzové mísy na umývání, podobně i v jeruzalémském chrámu. V desítkách příkazů Starého zákona jsou zahrnuty rituální čistné předpisy Židů.

Na poušti však vytryskl pramen...

S Ježíšem však přišel čas milosti. Hlásal o blížícím se nebeském království, o nutnosti obrácení a osobní očisty. Když sestoupil do vod Jordánu, ztotožnil se zcela s údělem lidského pokolení. Ten, který se hříchu nedopustil, je vzal všechny na sebe. Opakovaně kázal o nutnosti „znovu se narodit“, i dospělým a starým mužům, kterým se to zdálo nepochopitelné (J 3, 1–8). Podle církevních otců Ježíš svým sestoupením do Jordánu posvětil i všechny vody světa. Od té chvíle je zdrojem nejen přirozeného života, ale i života duchovního. Křtem jsme byli přivtěleni ke Kristu a díky této milosti se snažíme žít duchovně, ale v době, než přijde Kristus na konci lidských dějin, se náš náboženský život musí odehrávat ukrytý pod znameními, jakoby pod závojem či v odrazu zrcadla. Znamení vody patří ke křesťanské modlitbě od počátku a navazuje na mnohem starší zvyklosti z židovského prostředí. Odkazuje k milosti křtu, k nutnosti přijímat vodu pro život přirozený i duchovní. K nutnosti osobní očisty, aby naše modlitba byla modlitbou „čistých

rukou“ (1 Tim 2,8) a čistého srdce“. Eusébius z Césareje připomíná nádržky s vodou v předsíni nově svěceného kostela v Týru (320), byla to však nepochybně už běžná zvyklost, která zdomácněla v církvi a které se držíme dodnes.

P. Radek Martinek

V dalších dílech si představíme: 2. křtitelnice 7. – 8. kalich 3. svíce 9. oltářní plátna 4. posvátné oleje 10. chléb (hostie) a víno 5. korporál 11. relikvie 6. monstrance 12. věčné světlo

Nabízené odpovědi k snadnějšímu studiu ke straně

1. Orlice.
2. Že jeho evangelium je napsáno jako poslední kanonické evangelium – je psáno již z určitého nadhledu.
3. Z konce evangelia (Jan 20,31).
4. Aby přesvědčil čtenáře, že Ježíš je Mesiáš, Syn Boží a aby prostřednictvím víry měli život věčný.
5. Kniha znamení (kk. 1-12) a kniha slávy (kk. 13-20).
6. Ve 13. kapitole.
7. Protože poslední kapitola byla k evangeliu přidána později.
8. Jan je představuje jako znamení.
9. Znamení podtrhuje Ježíšova slova, to, co Ježíš učí.
10. Sedm.
11. Proměnění vody ve víno; uzdravení syna královského služebníka; uzdravení ochrnulého u rybníka Bethesda; zázračné nasycení; chůze po vodě; uzdravení slepého od narození; vzkříšení Lazara.
12. Proměnění vody ve víno na svatbě v Káni Galilejské.
13. Téma vidění.
14. Že se jedná o „personifikaci“ církve.
15. V kapitolách 14-17.
16. V 17. kapitole.

ZPRÁVY Z KNIHOVNY

Dovolujeme si vás upozornit na zajímavou knížku, která pojednává o našem kraji a kterou sepsal a vydal bohdanečský rodák, pan František Zadražil, jako paměti a splnil si tím svůj sen. Jmenuje se PAMĚTI BOHDANEČSKÉHO PRAŽÁKA. Pan Zadražil nám několik let přispíval svými články do Zpravodaje, o dění v Bohdanči a okolí,

z dob jeho dětství a mládí. A vše shrnul do pěkné publikace, která má krásnou úpravu, je plná fotek, článků a odkazů a čte se jedním dechem. Zájemci se mohou stavit v Knihovně, během otevírací doby a za dodržení hygienických nařízení. O knížku je stále velký zájem 😊. Obecní knihovna Bohdaneč, kvůli koronaviru, letos neorganizovala žádné akce pro veřejnost, věříme, že si to za rok vynahradíme. Nakoupili jsme několik knížek, které potřebují žáci, nebo studenti jako povinnou četbu 😊 a dovezli několik vyřazených knížek z Knihovny v Kutné Hoře. Všichni jste v Obecní knihovně vítáni. A.H.

O SVATÉM VÁCLAVOVI (a svatě Ludmile)

Výzva ke společným modlitbám v těžké době

Církev sdružená v Ekumenické radě církví vyzývá společně křesťany v České republice k modlitbám za nemocné a za lidi v karanténě, ale také za ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, za zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče, vládu a specialisty a za všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy.

Vyzýváme farnosti, sbory a náboženské obce členských církví ERC, věřící, aby během omezení nedělních bohoslužeb, po dobu trvání omezení, nebo během bohoslužeb v rodině, v modlitbách pamatovali na všechny ohrožené epidemií i na ty, kteří svým nasazením pomáhají obětem nebo udržují naši společnost v chodu. K tomu mohou každý den využít následující přímlyvy a modlitbu. Tato situace je i Božím upozorněním lidem, aby si více cenili hodnot, jež nelze koupit. **Modleme se:**

- ♥ za všechny země světa a za všechny lidi zasažené koronavirem, za všechny pozůstalé, kteří byli zasaženi smrtí svých blízkých a milovaných,
- ♥ za všechny mocné tohoto světa, za členy vlád a úřadů a za všechny, kdo se snaží skrze preventivní opatření zabránit eskalaci šíření epidemie,
- ♥ za všechny lidi dobré vůle, aby respektovali nutná preventivní opatření, chovali se zodpovědně k sobě i ve vztahu k druhým, nepodléhali panice, zoufalství a rezignaci, ale nacházeli potěšení a naději v Pánu Bohu a přijetí a porozumění v kruhu svých blízkých,
- ♥ za lékaře, zdravotní sestry, zdravotnické záchranáře, hasiče, vojáky a policisty a mnohé další pomáhající profese, které přicházejí do styku s lidmi a jsou zvláště v těchto dnech vystavené náporu fyzickému i psychickému, aby měli dostatek síly a také odvalu vydržet a nepodléhali rezignaci,
- ♥ za děti, studenty, aby měli v této době sebedisciplínu k učení a zvládali úkoly na ně kladené, aby nepodléhali pasivnímu trávení volného času a zahálce, ale nacházeli inspiraci k vlastnímu rozvoji,
- ♥ za učitele, aby dokázali správně motivovat žáky a studenty k samostudiu,
- ♥ za církev, duchovní a pastorační pracovníky, aby i v době zavřených kostelů, měli srdce otevřené pro lidi v jejich potřebách a mohli moudře a správně využít všech dostupných prostředků ke zvěsti evangelia prostřednictvím internetu, pastoračních rozhovorů, telefonů či jiných komunikačních kanálů,
- ♥ za pokoru a odevzdanost celé situace Pánu Bohu, za ochranu před nákazou, za milost pokání a novou orientaci na nepomíjející hodnoty v životě mnohých lidí. Amen *(zdroj: staženo z internetu)*

Z důvodu vyhlášení nouzového stavu jsou omezeny bohoslužby a počet věřících. Není ale omezena naše víra, zpěvníky, Bible, naše soukromé bohoslužby a modlitby v rodinách. Církev se snaží zveřejňovat provizorní bohoslužby a modlitby. Např. Český rozhlas Vltava v neděli, od 9.00, Radio Proglas, ČT2 v neděli od 10.00, Noe a další. Dodržujme a respektujme všechna nařízení, modleme se za práci a námahu, všech, kteří se snaží pomáhat! A nebojte se, Bůh je stále s námi – i teď. ♥

SVÁTKY POUTĚ A POSVÍCENÍ 2020

Datum	Liturgická oslava
Ř í j e n	
11.10.	Posvícení v Prostřední Vsi
18.10.	Havelské posvícení v Bohdanči a v Bělé (sv. Havel 16.10.)
18.10.	Svátek svatého Lukáše – apoštola a evangelisty
25.10.	Posvícení v Řeplicích
25.10.	Posvícení ve Šlechtíně, Svátek svatých Šimona Judy – apoštolů 28.10.
L i s t o p a d	
1.11.	Svátek všech svatých, Posvícení ve Šlechtíně
2.11.	2.11. Památka Všech věrných zemřelých
8.11.	Posvícení v Kotoučově a Třebětíně
15.11.	Martinské posvícení v Tasicích (11.11. svátek sv. Martina)
22. 11.	Slavnost Ježíše Krista Krále – <i>konec církevního roku</i>
29.11.	1. neděle adventní – <i>začátek církevního roku</i>
30.11.	Svátek svatého Ondřeje - apoštola
P r o s i n e c	
6.12.	2. adventní neděle, svátek svatého Mikuláše (6.12.)
13.12.	3. adventní neděle
20.12.	4. adventní neděle
24.12.	Štědrý den
25.12.	Slavnost narození Páně, Hod Boží vánoční, 1. svátek vánoční
26.12.	Svátek svatého Štěpána, prvomučedníka, 2. svátek vánoční
27.12.	Svátek svaté rodiny - Ježíše, Marie a Josefa
31.12.	Svátek svatého Silvestra – konec občanského roku 2020 <i>A.H.</i>

Z DŮVODU VYHLÁŠENÍ NOUZOVÉHO STAVU, SE DO ODVOLÁNÍ OMEZIL POČET NÁVŠTĚVNÍKŮ BOHOSLUŽEB, NEOMEZILA SE TÍM ALE NAŠE VÍRA, MODLITBY, BIBLE, MOŽNOST BOHOSLUŽEB DOMA A VZTAH K BOHU, KTERÝ JE ZA VŠECH OKOLNOSTÍ - S NÁMI ☺.

Informační letáček Bohdanče a okolí

vychází nepravidelně, 4x do roka, za drobné chyby se omlouváme

Redakční rada: Bc. Anna Holubová, Jaromír Vlček a další externí dopisovatelé
příspěvků a článků

Kontakt: aniholubova@seznam.cz

články a příspěvky vítány